

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Ljubljana knjižnica

L J U B L J A N A - Poljanska cesta
Ev. št. 5.

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izved
po 60 para.

Ostani do dogovora.

Reklamacije so pooblaš-
tvene.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Rudarji vstajajo!

V rudarskih revirjih se je izvršil preokret, ki bo vsakega poštenega delavca v dne duše razveselil.

Pretečeni teden so se vršile volitve delavskih zaupnikov v Rudarsko zadrugo (II. rudarska skupina), pri katerih je socialistična misel doživela triumfalno vstajenje. V vseh važnejših rudarskih revirjih je z ogromno večino zmagala lista socialističnih kandidatov. Neodvisni so ostali v precejšnji manjšini, dotim so meščanske organizacije popolnoma pogazene.

Volilno pravico v Rudarsko zadrugo imajo vsi delavci in delavke, ki so dovršili 18 leto in so zaposleni že najmanj 1 leto v rudarskih podjetjih. Volitev se vrši po revirjih. Število kandidatov odgovarja velikosti dotičnega revirja. Tako ima n. pr. izvoliti Trbovlje 41, Hrastnik 9, Velenje 8, Zabukovca 4 kandidate itd.

Vseh zaupnikov iz revirjev Slovenije je 141 in ti izvolijo na skupni seji načelstvo iz 5 članov in 5 namestnikov. Načelstvo ima svoj sedež v Trbovljah. To načelstvo Rudarske zadruge ima po tem nalogo skrbeti za pravilno izvedbo socialnega zavarovanja, nadzorovati ima obrate glede izvrševanja higijenskih in varnostnih predpisov, dalje izdaja tudi denarne podpore posameznim rudarjem, če so se ponesrečili ali če jih je doletela kaka druga nezgoda. — Podpore se izplačujejo iz fonda, v katerega plačuje vsak delavec po 1 K mesečno. S tem denarjem je tudi skrbeti za izobrazbo rudarskega delavstva. Načelstvo so imeli do sedaj v rokah »Nezavisni«.

Volilni izid nam je dosedaj znan le iz posameznih revirjev. Tako iz koroških revirjev vsled oddaljenosti nismo sprejeli še nikakega sporočila. Vendar je več kot gotovo, da je v teh revirjih zmagala popolnoma naša strana, ker obstoja tam le naša organizacija, ki izvršno posluje. Poročila pa, ki smo jih dobili pa tu kratko navajamo.

Trbovlje. Pri volitvah v Rudarsko zadrugo je imel naš revir izvoliti 41 zaupnikov. Od teh je bilo izvoljenih 25 socialistov in 16 nezavisnežev.

Strojni, zunanji in zapadni obrat ter savski rov — separacija so volili popolnoma z nami. V ostalih dveh okrožjih (Vshodno okrožje in Dobrna-Agnes) so dobili nekaj mandatov tudi nezavisni.

Po volitvah so se sestali izvoljeni zaupniki, ki so izvolili izmed sebe predsednika. Za predsednika je bil izvoljen s. Anton Zupančič III in podpredsednik s. Ivan Krušič. Oba sodruga sta člana naše organizacije.

Meščanske organizacije so bile pri volitvah popolnoma pregažene in niso dobile niti enega zaupnika.

Hrastnik. Naš revir je imel izvoliti 9 zaupnikov in 9 namestnikov. — Od teh smo dobili socialisti vseh devet zaupnikov in osem namestnikov. Nezavisni so dobili le 1 namestnika (zadnjega). V volitve so šli tudi demokratje in klerikalci na skupni listi, a so popolnoma pogoreli. Volilni boj je bil zelo oster, nekateri nasprotniki so se tako zagrizeno zaletavali v nas, da so našo listo, ki je bila javno razstavljena, 4krat raztrgali. Kljub temu je pa delav-

sivo sprevidelo, da je zanj edini spasi združevanje in socializem in je volilo z nami.

Zagorje. Pri nas je bilo voliti 16 zaupnikov in toliko namestnikov. Nasprotniki so porabili ves napor, da socialistična misel ne zmagala. V okrožju »Kisovec« in »Kotrež« so se proti nam zvezali komunisti (nezavisni) in klerikalci. V okrožju »Dnevni kop« pa nezavisneži in narodni socialisti. Seveda so z združenimi močmi proti nam zmagali. Vendar razlika med glasovi ni taka, da bi se nas prijemalo malodušje, kajti naši so dobili povprečno 104 glasove in »Nezavisneži« pa povprečno 187 glasov. Zveza žoltih s nezavisneži se bo prej ali slej maščevala in za takrat upamo, da bo prišel naš dan.

Zabukovca. Pri volitvah je bilo odmerjeno našemu revirju 4 zaupniki in 4 namestniki. Socialisti smo dobili 3 zaupnike in 4 namestnike. Združeni komunisti in klerikalci so pa dobili 1 zaupnika. Iz tega poročila vidite, da tudi v našem revirju socialistična misel na celi črti zmaguje.

Tik pred zaključkom lista smo dobili iz revirjev celotno poročilo o izidu teh volitev. Po dosedaj znanih rezultatih so izpadle volitve tako-le.

Socialisti (Unija rudarjev 61 mandatorov. Nezavisni (komunisti) 32 mandatorov. Klerikalci 3 mandatorov. Narodni socialisti 2 mandatorov.

Iz teh števil je razvidno, da imajo naši absolutno večino in da bo načelstvo rudarske zadruge brezpogojno v socialističnih rokah.

Mi smo daleč od tega, da bi slavili ta dogodek kot zmago. Naša prizadevanja bodo šla za tem, da koncem koncev po tem boju med razrednim delom izvoljenih zaupnikov ne bo ne zmagovalcev, ne premagancev. Mi smo sodelovanje z najetimi agitatorji sicer dosledno odklanjali. Na drugi strani pa smo smatrali vedno za svojo največjo nalogo, da zvezemo prikipavajuči ogenj mladine z spoštovanjem pred izkušnjo dolgoletnega dela, ki daje mladini šele oni umerjenejši polet, ki vstvarja nove dobe.

Mi pozdravljamo med izvoljenimi neodvisnimi kandidati one, ki so dobre volje.

Rudarjem, ki si žele starih razmer, starega edinstva in stare moči ujedinjene rudarske organizacije so vrata v naše domove odprta. Naročite vsi brez razlike vašim novim zaupnikom, da morajo biti, ako hočejo ohraniti vaše zaupanje, glasnik idej edinstva!

Z bolestjo moramo ugotoviti, da sega medsebojno sovraštvo danes ponekod še silno globoko.

V Zagorju je bila koalicija med neodvisnimi, klerikalci in Orjunci lažje mogoča, kakor pošten sporazum med razrednimi strankami!

Vsi vi, ki vas ta sramota boli in ki ste trdno prepričani, da po tej poti ne bo prišlo do ozdravljenja rudarskega pokreta, ampak edino po poti sporazuma med pravimi rudarskimi organizacijami, vsi, ki ste se v interesu višjega cilja že dvignili nad žalostno preteklost in majhno osebno sovraštvo, vztrajajte na tej poti in privedite nanjo tudi svoje še v zmoti tavajoče brate!

Nova železničarska pragmatika objavljena in uzakonjena.

Boj tej službeni pragmatiki.

Po dolgih in mukapolnih petih letih, pönih razočaranj, laži in obljub, je priobčil slovenski »Uradni list« v svoji 107. številki od dne 24. novembra t. l. »Zakon o državnem prometnem osoblju«, ki je bil prvič razglašen v 251. številki »Službenih Novin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, ki so izšle dne 1. novembra 1923.

Težak porod je toraj končan in železničarji imajo sedaj prilike dovolj, da proučujejo nestvor, ki ga je ustvaril nenaravni oče. Mi, ki smo pričakovali rojstvo nešteto krat obljubljenega bitja, z najskrajnejšim pesimizmom, smo bili temeljito razočarani, ko se nam je »Zakon« priobčil in prav radovedni smo, kakšne občutke imajo sedaj vsi tisti, — in teh ni malo število — ki so verjeli vladnim obljubam in posebno tisti, ki so nam pri našem dobro dobro premišljenem delu, v tej smeri sistematično padali v hrbet. Če bi bil človek hudo bolen in škodeteljen, potem bi se prav lahko v pest smejal in vskikal: Železničarji! Kar ste sejali, to sedaj žanjete! Ker pa je stvar preresna in ker smo globoko prepričani, da se še danes ogromno število železničarjev — in to pred vsem mlajših železničarjev — svojega opasnega položaja ne zaveda, zato smo mnenja, da za posmeh ni časa, pač pa, da je naša sveta dolžnost pokazati na one hibe novega »Zakona«, ki bodo, če se udomačijo, za vsakega posameznega železničarja usodapolne.

Pokazati bo treba bistveno razliko med našimi nekdanjimi službenimi redi in med novim »Zakonom«, da tudi železničarji spoznajo globoko socialno pojmovanje onih, katerim je v sedanjih časih nepredvidna usoda poverila ureditev kaosa, katerega so deloma povzročile posledice poveljne dobe, deloma pa — in to v večji meri — nepoštena mahinacije onih ki so preje zdrav in močan pokret razrušili.

Glede prvega dela smo si povsem na jasnem, kajti sledovi sevtovne vojne so povsod zapustili tako globoke brazde, da jih pač ne bo mogoče prav kmalu zbrisati. Drugače pa je z drugim delom.

Morda in to skoraj gotovo — se bodo našli apostoli, ki bodo trdili, da so tudi pojavi v delavskem pokretu, le posledica med- in poveljnih homatij. — Tudi to je, toda le deloma, res. Ozmimo se nekoliko preko mej naše nove, ujedinjene in ne vem še kakšne domovine, uvažujmo, da so bili tudi drugi, nam sedaj sosedni narodi, od med- in poveljnih dogodkov, in morda v začetku še kruteje prizadeti, nego mi. In vendar vidimo, da so si oni znali svojo postojanko nezmanjšano očuvati in z njo tudi svoje eksistenčne predpogoje, v kolikor je bilo to pač v splošnih razmerah mogoče. Ne silimo v oddaljene kraje, iz katerih nam dnevno importirajo najneverjetnejša poročila, danes vesele, drugi dan obupno žalostne vsebine, dobro vedo, di jih ni kontrolirati ne moremo. Ostanimo lepo doma in pogledimo le čez mejo, k našemu najbližjemu sosedu, ki je bil poleg tega cela desetletja naš sobojevnik v težkem boju, ki smo ga bili s prekanjenim in zahrbtnim nasprotnikom.

Naši sodrugi v Avstriji so nam najslabše dokazali, da kapitalističnim pijavkam, v znamenju poveljne furije, ni bilo mogoče uničiti razredne zavesti

delavstva, ki je najmočnejše orodje brezpravnih napram njihovim tiranom. Ker so svoj razredni prapor pred družaljo agentov kapitalističnega razreda obdržali neomadeževan, zato njih pokret ne bo leha na navideznih posledicah poveljnih zmešnjav, nasprotno, ravno z svojim zdravim in še ojačenim pokretom, so z lahkoto prebrodili splošno zmešnjavo in se bodo znali brezdvomno tudi še bodočim neizogibnim zmešnjavam prilagoditi.

Službene in gmotne razmere avstrijskih železničarjev, so dolgo urejene, in če, v današnjih nestalnih razmerah, rabijo korektur, potem stoji vedno mogočna avstrijska železničarska organizacija pripravljena na braniku in je vedno v stanju potrebne korekture tudi izvesti.

Ker je tako, da imajo avstrijski železničarji povsem moderni službeni red, katerega provzročitelji niso pozabili, da stoji nekje v starem službenem redu, ki ni — mimogrede rečeno — nič drugega nego pogodba, katero bi povsod moderni in značajni ljudje spoštovali: Bei einer eventuellen Aenderung der vorliegenden Dienstordnung, müssen die erworbenen Rechte den Bediensteten gewahrt bleiben. Njih pridobljene pravice so ostale nedotaknjene, v kolikor se jim ni še novih dodalo, oziroma že pridobljenih izboljšalo. Da je temu tako, bomo v bodoči razpravi dokazali, da omogočimo s tem tudi našim železničarjem sodbo o napredku in nazadnjaštvu, katera dva pojma se pri nas neusmiljeno bijeta v obraz.

Nadeli smo si nalogo, pokazati našim železničarjem neizmerno škodo, ki jim jo bo povzročil nov »Zakon«, ob enem pa želimo strniti njih razkosane vrste, da z njimi povzamemo ponovno boj za zboljšanje »Zakona« in pred vsem odstranitev onih krivic, katere bodo najobčutnejše čutili starejši in stari uslužbenci.

Dovolj je fraz o ujedinjnem narodu, o slovanski vzajemnosti in še polno tem podobnih bajk iz starega testamenta. Kruha in redu zahtevamo, ker imamo do teh zahtev pravico! Zavedamo se pa, da se bo našim zahtevam le v toliko zadostilo, v kolikor bomo imeli moči. Naša moč pa je naša organizacija, ki se mora opirati na mednarodno solidarnost.

Železničarji! Otrsite se laži-revolucionarjev, med katerimi so policijski konfidenti in masno plačani agenti-provokateri nacionalnega in internacionalnega kapitalizma, ki složno in sistematično vršita svoj rabeljski posel nad nesrečnim in prodanim proletarijatom!

Pragmatika je uzakonjena!

Boj pragmatiki!

Opomba uredništva: Uredništvu »Delavca« se je posrečilo pridobiti priznanega strokovnjaka v železničarskih zadevah, da bo spisal temeljito študijo o železničarski pragmatiki. Ta študija bo vzbudila med železničarji brez dvoma splošno zanimanje. Če bomo našli pri tem dovolj opore pri železničarjih, jo bomo izdali v posebni knjigi, ki mora priti v vsako železničarsko hišo. — Mnogo so nam vzeli! Sedaj je treba pripraviti duhove zato, da si bodo znali to nazaj pridobiti!

Nova obremenitev soc. zav.

Zakon o zavarovanju delavcev točno določa dajatvene obveznosti zavarovalnih zavodov. Zavarovanju zavezan član ima pravico do zdravniške pomoči, zdravil, hranarine itd. Stroške zdravljenja obolelih članov mora nositi zavod sam, toda z važno izjemo: Stroške bolniškega zdravljenja zavarovanih članov, kakor tudi članov njih rodbine, bolnih za veneričnimi boleznimi, trahomom, na umu in na tuberkulozi, povrača osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev država, kolikor je po dosedanjih predpisih zavezana, trpeti te stroške.

Po gornjih, jasnih zakonskih določilih je položaj sledeč:

Zdravljenje tuberkuloze, trahoma itd. mora oskrbeti osrednji urad. Stroški takega zdravljenja pa se ne krijejo iz bolniško-zavarovalnih prispevkov, marveč stroške mora kriti država iz sredstev, ki jih nabere sama.

Osnutek finančnega zakona za leto 1923/24 pa razveljavlja ta načela in določa: Bolniški stroški in izdatki za lečenje bolnikov, ki so oboleli za nalezljivimi boleznimi (tuberkulozo, legarjem, kolero itd.) se morajo pokriti iz sredstev za vzdrževanje in zdravljenje bolnikov v bolnicah. To pa ne velja za one, ki so zavarovani po zakonu o zavarovanju delavcev. Torej: podjetnika, ki bo obolet na legarju, bodo zdravili zastoj, delavec pa bo moral stroške zdravljenja nositi sam.

Taka izprememba zakona ruši temelje socialnega zavarovanja. Dohodki in stroški zavarovanja so preračunani na podlagi, da stroškov za te bolezni ne bo nosil zavod, marveč država. —

Če bo narodna skupščina odobrila načelo, ustanovljeno v finančnem zakonu, bo njuna posledica, da bo postalo zavarovanje pasivno in ne bo moglo kriti niti rednih dajatev. Najmanj pa je taka izprememba umestna sedaj, ko osrednji urad še prve bilance o svojem poslovanju ni zaključil. Kdo ve, če bodo zadoščali sedanji prispevki za kritje prvotnih obveznosti. Povedati je treba enkrat za vselej, da socialno zavarovanje takih skokov, takih nepreračunanih, po nikakih statističnih izkazih podprtih in utemeljenih izprememb ne prenese.

Določilo finančnega zakona pa nasprotuje tudi bistvu našega socialnega zavarovanja.

Obvezno zavarovanje delavca posega v njegove mezдне razmere. Delavec je dolžan, da plača iz lastnega, povečini nezadostnega zasluzka redni prispevek za čase, ko bo bolan, za delo nesposoben in bi sicer bil v nadlogo družbi. Delavec plačuje torej bolniško, nezgodno, starostno oskrbo sam, zato, da more kapitalistična družba povleči iz njega le dobiček, ne da bi ji bilo treba skrbeti zanj v starosti in bolezni. Kakor delavec, tako pa bi bili lahko zavarovani za bolezen tudi oni, ki naj se lečijo na stroške države, če obole

na legarju ali drugih nalezljivih boleznih. Zato mora država, če hoče postopati socialno, smatrati, da sta si delavec, zavarovan pri osrednjem uradu in obrtnik, ki zavarovanju ni zavezan, v pogledu zdravljenja nalezljivih boleznih vsaj enaka. — Delavec krije stroške zdravljenja iz prispevkov, ki jih je vložil v bolniško blagajno, obrtnik iz obresti glavnice, ki jo je vložil v hranilnico ali banko. —

Res je, in priznati je treba, da je brezplačno zdravljenje nalezljivih boleznih, predvideno v finančnem zakonu skromen znak, da se država zaveda, da je družba vsaj interesirana na tem, da so njeni člani zdravi, za pridobitno delo sposobni in da je ta delovna sila zaščite in nege potrebna. Zato je čisto v redu, da se zdravstvo podružabi in nosi bremena družba. Seveda mora pa vlada vnaprej vedeti, koliko bo to vsaj približno stalo. Dilematizem v takih stvareh bi brezmejno škodoval zdravi in pravilni misli, onemogočil njeno realizacijo za desetletja.

Vzemimo samo konkreten primer: Ljubljanska bolnica mora sprejemati brezplačno uradnike in njihove družine, kar določa uradniška pragmatika. Dalje mora sprejemati brezplačno vse nalezljivo obolele. — Vprašamo samo: bo-li kapitalistični razred znal in hotel najti za te izdatke kritja?

Namera, kriti del teh izdatkov iz delavčevega zasluzka, je nesprejemljiva in delavstvo ob sedanjih prejemkih tega kritja ne zmore. Delavec ustvarja kapitalističnemu razredu nadvrednote, kopiči podjetnikom dobičke in bogastva. Iz teh dobičkov bi morala terjati družba svoj obulus, tega pa kapitalistična družba ne bo storila. Vsaj dopušča brezmejno izkoriščanje in uprosičenje delovne sile človeške zato, da žanje posameznik dobičke. Družba noče vedeti, da je najvažnejši produkcijski faktor — delovna sila. —

Le pogledimo še en primer. Kapitalistični razred pravi, da mora biti do zob oborožen. Kapitalistični razred pravi, da mora imeti dovolj vojaštva, da brani kapitalistično družbo. Vojaštvo pa črpa največ sile iz delavskega razreda.

Da pa bo zarod delavskega razreda zdrav in za vojno sposoben, mora delavec iz svojega zasluzka plačevati, da delavska mati lahko svoje dete doji, opremi zato, da ne bo usahnil rezervoar razpoložljivih delovnih sil za izkoriščajoči kapitalistični razred.

Kapitalisti pa so še tako predrzni, da pravijo: delavske žene dobé ob porodu prevelike podpore. Vse pa na naš račun.

Masa naj odloči.

Pri raznih mezdnih pogajanjih, tudi ob drugih prilikah se je v zadnjih letih povdarjalo načelo: masa naj odloči. To geslo so ponavljali predvsem nezavisni, hoteč s tem ustvariti nekako temeljno razliko med njimi in socialističnimi

razrednimi organizacijami. S tem geslom so hoteli izpričati delavstvu, da odločujejo v njihovih organizacijah samo člani, v delavskih vprašanih delavstvu samo, dočim odločajo pri socialističnih organizacijah birokrati, samozvanci, brez sodelovanja delavske mase.

Ker je to geslo marsikoga preslepilo, četudi le trenutno, je potrebno, da se gornje geslo preišče in premotri, da se kolikor odgovarja to dejanskim po življenju danim prilikam in potrebam.

Vsako bo priznal, da je v povojnih letih v delavskem gibanju v Sloveniji, pa tudi v naši državi igral osebni kult velik vlogo. Samo v revirje pogledjmo! Stefanovič, Petakovič in drugi. Tem je bilo vsled tega omogočeno, da so ugnjali nad rudarskim delavstvom demagogijo, rudarsko delavstvo jim je brez pomišljanja sledilo, zaupajoč jim kot svojim izveličarjem.

Na drugi strani pa so ravno ti ljudje operirali vedno: masa naj odloči. To seveda zato, ker so vedeli, da bo masa tako odločila, kakor bodo oni, ne kakor bodo delavci hoteli.

Dočim so imeli taki ljudje polno moč za vse, za pogajanja, za razpravljanja itd., so se delavci vedno branili, dati poverilnico in pooblastilo svojim sodrugom. Jasno je bilo, kdor je zasledoval razna gibanja, da so imeli demagogi polno pooblastilo, delavski zaupniki pa nobenega.

Da naj odloči masa, to je izvedljivo le v majhnih organizacijah. V takih organizacijah, katere brez škode in večjih izdatkov lahko sklicujejo občne zbere za vsako zadevo, ki naj jo organizacija uredi. Kakor hitro pa se organizacija razširi, takrat je tedenski občni zbor neizvedljiv in narava stvari zahteva, da mora organizacija imeti nekak odbor, ki bo zadeve organizacije reševal v smislu navodil, prejetih na občnem zboru. — Vsak drugačen način mora organizacijo nujno ugonobiti. Seveda nastane sedaj vprašanje zaupanja. Pravijo, masa naj odloči, obenem pa vedo, da na delavskih občnih zborih so sila redki slučajji, da bi se oglašil ta ali oni pa rekel: predlaganemu odborniku ne zaupam. Celo pri tem, le za članstvo vezanem volilnem aktu lahko igrajo najrazličnejše okoliščine važno vlogo. Primeren način govorenja, trenutno razpoloženje navzočih itd. celo v organizaciji mnogo vpliva. Sedaj pa naj ostane brez vpliva recimo demagoško poročanje na javnem shodu, kjer je poleg organiziranih navzočih še toliko in toliko sto neorganiziranih. Kdo more trditi, da bo masa na takem shodu mirno odločevala? In kdo more trditi, da se bodo na takem shodu mogli razmotrivati vsi razlogi, ki govore za in proti stavki.

Da je geslo: masa naj odloči, pri nas prav očitno varanje, bo še bolj jasno, če premotrivamo mezдне gibanje rudarjev. K mezdni razpravi pridejo rudarski zaupniki z vezanimi mandati. Ti sporoče samo sklep, ga utemelje, za pogajanja pa že nimajo več pooblastil. Kako naj se potem pogajanje vrši, če se zaupnik pogajati ne sme. — In, mor-

da bo vendar kdo priznal, da so bili taki vezani mandati tudi eden vzrokov poloma rudarske stavke.

Res je, da je na Angleškem, v Franciji to taktično načelo vezanih mandatov igralo precejšnjo vlogo. Pomisliti pa je treba, da je tam vprašanje organizacije že precej drugače rešeno kot pri nas.

Naše delavske strokovne organizacije se morajo nujno postaviti na stališče zaupnih mandatov. Delavski zaupniki morajo imeti polno moč, da se pogajajo, da ukrepajo in odločajo. Masa naj pa odloči, kadar bo klicana, da izda svojo poverilnico temu ali onemu, da odobri zaupnikovo delo. Taktična, z bojem delavskega razreda zvezana vprašanja pa more reševati stvarno le zaupniški zbor, ne pa masa.

Taka je tedaj ona razlika v taktičnem oziru med našimi in neodvisnimi strokovnimi organizacijami. Nezavisni računajo in grade na demagogijo, naše organizacije grade na zaupanje. Naše članstvo ve, da pošlje k pogajanjem, razpravam le onega, komur zaupa in ki ve presoditi situacije. Presoja situacije, položaja pa ni vedno lahka. Vsaj je še nezavisni generali vselej ne uganemo.

Ustvarjajoče delo.

(Potek kongresa »Svobode«.)

Preteklo soboto in nedeljo se je vršil kongres »Svobode«, ki bo ostal vsem navzočim za vedno v spominu.

V soboto popoldne so se že zbrali delegati vsak v svoji strokovni skupini, da predelajo vsa v njihovo stroko spadajoča vprašanja. Telovadna podzveza je zborovala v tajništvu »Svobode«, kjer so telovadci v strogo strokovni debati predebatirali vsa vprašanja, ki spadajo k telovadbi. Pravilnik telovadne podzveze je bil točko za točko pretresen, do zadnjega detajla.

Pri »Novem svetlu« so se zbrali delegati dramatične in godbene podzveze, kjer so na isti način obdelali ves material in pravilnike za te podzveze.

Ze na teh zborovanjih se je pokazalo, da je material za kongres prav strokovnjaško pripravljen. Zlasti je pa delo olajšalo dejstvo, ker so bili vsi predlogi in pravilniki pravočasno razposlani na podružnice in ker so skoro vse podružnice izdelale tudi svoje predloge in nasvete k posameznim točkam.

Zato je bila debata lahko vedno stvarna, ker so posamezni delegati ta vprašanja še pred kongresom temeljito preštudirali.

Naslednji dan v nedeljo se je pričel skupni kongres.

Pred prehodom na dnevni red je bilo od strani predsedstva najprvo stavljeno vprašanje, če smatrajo delegati, da je kongres pravilno sklican. Po kratki debati se je soglasno ugotovilo, da je kongres popolnoma pravilno sklican in da so očitki od strani »Napreja« nestvarni.

Nato so sledili pozdravi zastopnikov Strokovne komisije in Soc. stranke Ju-

zavljanske pravice vsi polnoletni in pismeni volilci obeh spolov, ki so zaposleni v enem podjetju.

30. Mandat delavskih zaupnikov traja eno koledarsko leto. Delavski zaupnik, ki je vršil svoj mandat v preteklem koledarskem letu, se more nanovo voliti.

Pred krajem koledarskega leta more prenehati mandat delavskih zaupnikov še v sledečih slučajih:

- a) v slučaju smrti;
  - b) vsled prostovoljne odpovedi;
  - c) ako je zaupnik izgubil državljsanske pravice s polnovečajnim sodnim odlokom;
  - d) vsled izstopa iz podjetja;
  - e) vsled težke kršitve dolžnosti, odnosno prekoračenja delokroga, ako je nastala v tem nevarnost za življenje, zdravje in druge važne interese zaposlenih delavcev in samega podjetja.
- Glede vprašanja, dali je nastalo težko kršenje dolžnosti ali prekoračenje delokroga, odloča na zahtevo lastnikov podjetja ali dve tretjine zaposlenih delavcev dotičnega podjetja pristojna inspekcija dela, proti koje razsodbi se more pritožiti nezadovoljna stranka na ministrstvo socialne politike.

Izpraznjeni mandat se more izpopolniti najdalje v teku 14 dni.

Podlistek.

Osnutek

za naredbo, s koje naj se regulira položaj delavskega osobja, zaposlenega na državnih železnicah kraljevine SHS., sprejete na državni konferenci delavskega osobja, ki se vršila v Zagrebu 4. novembra 1923.

(Nadaljevanje.)

VII.

Predstavnštvo delavcev.

25. Delavstvo je zastopano a) preko službeno izbranih zaupnikov svojih edinic, b) preko svojih strokovnih organizacij.

a) Zaupniki.

26. Delavsko osobje vseh edinic izbira obvezno svoje zaupnike.

27. Naloga delavskih zaupnikov je:

a) da delajo za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov delavcev, zaposlenih na železnici;

b) da vplivajo na vzdrževanje dobrih odnosov med delavci in njihovim poslodavcem;

c) da sodelujejo pri pripravljanju kolektivnih pogodb med delavci in poslodavcem;

d) da skrbijo zato, da se drži kakor poslodavec, tako delavec strogo vseh kolektivnih in individualnih delovnih pogodb;

* Ta predlog naj služi tudi drugemu delavstvu v enakem službenem položaju za vzorec. Zato naj ga prečitajo vsi obrtni zaupniki; oni bodo našli v njem marsikako pobudo za vršitev svojega delokroga. Posebno bi se lahko uredile razmere na sličan način v monopolskih delavnicah.

e) da posredujejo pri določitvi akordnih tarifov, povprečnih in minimalnih zasluzkov, v kolikor niso regulirani s kolektivnimi pogodbami s sodelovanjem delavskih strokovnih organizacij in poslodavcem;

f) da skušajo, da se strogo izvajajo vse mere, ki so predpisane od zakonodajnih in administrativnih oblasti za zaščito delavcev v pogledu delavnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja, kakor da obveščajo pristojne nadzorne oblasti in jim pomagajo pri vseh vprašanjih, ki se tičejo obstoječe zakonodaje o zaščiti delavcev;

g) da posredujejo med delavci in poslodavcem v slučaju sporov, ki nastajajo iz delovnega razmerja, zlasti pa, ki se tičejo mezd (plač) z namenom, da se taki spori mirno rešijo. Tam, kjer bi to ne uspelo in ako bi pretela radi tega stavka, bodo zahte-

vani zaupniki posredovanje pristojnih državnih oblasti;

h) da vplivajo na to, da se vzdrži v podjetjih red in disciplina;

i) da podpirajo delavce in poslodavca z nasveti pri odpovedi dela in odpusta delavcev s posla in da skušajo poravnati spore, ki so s tem v zvezi na miran način;

j) da sodelujejo po možnosti pri raznih delavskih humanitarnih ustanovah (zadruge raznih vrst, razna udruženja za medsebojno pomoč itd.);

k) da predlagajo poslodavcu predstave v nameri, da izboljšajo organizacijo dela v podjetju.

28. Ako je delavnica sestavljena iz več samostalnih oddelkov, more izbrati vsak oddelke posebne poverjenike, in njih odposlanci bodo razpravljali skupno o vprašanjih, ki se tikajo vseh oddelkov.

29. Volitev delavskih zaupnikov se bo vršila z neposrednim tajnim glasovanjem potom kandidatnih list, (proporcionalni volilni sistem), in v smislu navodil, ki jih izdaje minister socialne politike. Aktivno volilno pravico imajo vsi za časa volitev v podjetju zaposleni delavci obeh spolov, ki so dovršili 18 let starosti. Pasivno volilno pravico imajo pod pogojem, da uživajo dr-

goslavije. V imenu hrvaško-srbskega proletariata je pozdravil kongres s. Vi-
nim itaramina iz Zagreba, ki je želel,
da se proširi delovanje »Svobode« pre-
ko cele države.

Med tem izvoljena verifikacijska
komisija je ugotovila, da je zastopanih
22 podružnic po 32 delegatih, kateri so
dobili glasovnice.

Poročilo predsednika, tajnika, bla-
gajnice in predlog nadzorstva, da se
podeli centralnemu odboru odvezo, je
bilo soglasno sprejeto.

Nato je sledila debata k pravilni-
kom telovadne, dramske, godbene in
knjižnično kulturne podzveze, ki je pa
bila jedrnata ali zelo kratka in sicer
zato, ker so bili ti pravilniki že prejšnji
dan do zadnje pičice predebatirani. —
Pravilniki podzvez so bili nato soglasno
sprejeti.

Daljša je bila debata k pravilniku
centrale. Vendar je tudi tukaj delo hi-
tro napredovalo, ker so posamezne po-
družnice poslale že v naprej svoje pro-
tipredloge, tako da se je vedno debati-
ralo o stvari sami in ni bila potrošena
nobena prazna beseda, katerih je na
drugih kongresih toliko preveč. Tudi
ta pravilnik je bil po temeljiti debati
soglasno sprejet.

Zvezina pravila so bila istotako na
več krajih spremenjena. Pri teh spre-
membah sta zlasti odlično sodelovali
podružnici Jesenice in Trbovlje, ki sta
poslali izborna naščitirane in praktič-
ne predloge.

Pri debati o imenu društva, ki je
bila zadnjič tako zelo burna, da bi se
bil kongres kmalu razbil, tokrat nismo
opazili nobene nervoznosti in vsiljivosti.

V tej debati sta zlasti odlično nasto-
pila s. Avsenik z Jesenic, ki je govoril
za predlog centrale in s. Klenovsek, iz
Trbovelj, ki je zastopal nasprotni pred-
log. Po temeljiti govorih, iz katerih je
vela vsa tista spravljivost, ki jo premo-
re le poštena proletarska duša, je bil
naposled predlog centrale z 22 glasovi
sprejet. »Svoboda se bo imenovala od-
slej: »Svoboda, delavska telovadna in
kulturna zveza«.

Istotako so bila tudi podružnična
pravila v nekaterih točkah spreme-
njena.

Pri sklepanju o samostojnih predlo-
gih je zlasti omeniti predlog o tisku, ki
ga je stavila trboveljska podružnica.
Predlog je bil po temeljitem referatu
s. Klenovška soglasno sprejet. Predlog
s. Avsenika naj se podružnice v bodo-
čem letu odpovedo vseh eventuelnih
darov Konsumnega društva na korist
centrale, je bil istotako soglasno sprejet.
Protestna resolucija radi težkoč, ki jih
delajo razna okrajna glavarstva posa-
meznim podružnicam je prečital s. Reje
in je bila z odobravanjem sprejeta.

H koncu je delegat iz Guštajna po-
ročal o preganjanju tamkajšnje podruž-
nice od strani političnih oblasti, kar je
izvalo na kongresu mnogo ogorčenja.

Naposled je zaključil predsednik
kongres s pozivom, naj vse podružnice
čin dostojneje praznujejo 5letnico smrti
velikega proletarca Ivana Cankarja, na
kar so delegati razkritih glav zapeli de-
lavski pezdnav.

Tako se je vršil in končal najlepši
kongres, kar jih pomnimo v povojni
dobi v Sloveniji.

Socialna politika.

Enketa.

Enketa, ki jo je sklicala na preteklo
nedeljo Strokovna komisija za Sloveni-
jo, je po izčrpi debati sprejela na-
slednjo resolucijo:

Enketa delavskih zaupnikov, tičoča
se zavarovanja delavcev v Sloveniji, je
zavzela po poročilih referentov in po
izmenjavi misli v diskusiji glede zava-
rovanja delavcev v Sloveniji z ozirom
tozadavne reforme poskuse

sledeče stališče:

1. Sedanja organizacija Okrožnega
urada za zavarovanje delavcev daje
povod za pritožbe v glavnem zato, ker
ne omogoča v dovoljni meri ustmenega,
neposrednega stika med zavarovanci in
delodajalci na eni strani in zavodom
na drugi strani in sili, da se vršijo
funkcije birokratično.

Od enquete Trgovske in obrtne zbor-
nice izdelan reformni predlog, ki ga po-
pira večina članov ravnateljstva okrož-
nega urada teh resničnih napak ni v
stanu odpraviti, ampak jih mora le še
povečati.

Enketa je sicer mnenja, da bi se
morale vršiti vse reforme previdno in
počasi, uvažuje vse razloge zavaroval-
nih teoretikov in praktikov. Če se pa
tega ne da doseči in bi se sililo k na-
glim odločitvam, naroča enketa delav-
ski delegaciji v Okrožnem uradu, da
zastopa z vso odločnostjo predlog za
razširjenje delokroga poslovalnic, ka-
kor ga zastopa s. Cobal.

2. Enketa je ugotovila, da so pri-
spevki za bolniško zavarovanje normalni,
gotovo pa ne višji nego pred vojno.

Enketa smatra bolniške prispevke
v polnem obsegu za del delavskih plač
in vidi v vsakem znižanju teh prispev-
kov znižanje plač.

Razen tega je prišla enketa do zak-
ljučka, da bi morala imeti znižanje
prispevkov v sedanjem trenutku za
nujno posledico znižanje dajatev ali pa
denarne težkoče zavoda.

3. Enketa ugotavlja, da se razprav-
lja od kritike problem upravnih stroš-
kov v prozorno tendenco. Vkljub temu
smatra enketa razumno štedenje pri
upravi za zaželjeni cilj in zavrača z
ogorčenjem očitek, da se pušča voditi
delavska delegacija pri svojih pogledih
na organizacijo delavskega zavarovanja
po osebnih interesih nameščenstva.

4. Vendar anketa ne more preko
ugotovitve, da deli nameščenstvo zavo-
da za zavarovanje delavcev notorično

znano bedo državnih uslužbencev in da
je misliti pri eventuelnih prištednjah
pri zboljšanju uprave tudi na zboljšanje
njih nevzdržnega gmotnega položaja.

Op. ured.: O poteku enquete, katero
so v velikem številu posetili delavski
zaupniki iz vseh važnejših krajev, bo-
mo priobčili prihodnjic natančneje po-
ročilo.

Draglinske številke.

Eksistenčni minimum za mesec de-
cember 1923 (15. decembra) za 5-član-
sko družino (mož žena in 3 otroci,
stari 12 let, 7 let, in 1 in 1/2 leto.)

Predmet	Mesečna potreba kg	Za enotno Din	Skupaj Din
moka 0	15	6	90
moka za kuho	10	6	60
krušna moka	10	4.75	47.50
koruza	20	3	60
krumpir	70	1.6	87.50
fižol	3	8.50	25.50
meso 1. vrste	11	26	286
» 2. »	10	22	220
mast	3	40	120
sol	1	4	4
olje	1.5	28	42
riž 1. vrste	2.5	14	35
» 2. »	2.5	10	25
sladkor kocke	2	21	42
» kristalni	2	20	40
kava Santos	0.7	50	35
» Rio	0.7	40	28
frank	0	25	2.50
milo	1	19	19
kis	0.5	2	1
čaj	0.1	75	7.50
mleko	26	4	80
rum	0.5	32	16
drva	1 m ³	200	200
premog	2 q	47.50	95
čevlji	polpara	300	150
kamgarn	1 m	300	300
ševiot	1 m	160	160
malinos	2 m	20	40
Skupaj			2322.50

Opomba: Računamo, da odpade
od tega zneska 32 % za težkega de-
lavca, 25 % za ženo, 20 % za otroka
nad 12 let, 17 % za otroka v šolski
dobi, 8 % za malega otroka. Pri sam-
cih, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu
računamo, da je treba prbiti k zgornji
vsoti 50 do 70 %.

Si že naročil Delavski koledar?

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»DELA VCA« ZELI VSEM SVOJIM
CITATELJEM VESELO BOŽIČNICO!!!!

Novo vabilo na koaliciojo.

Vkljub temu, da smo koaliciojo za
mešan akcijski odbor za boj proti soci-
alni reakciji že enkrat odklonili, vabijo
neodvisni naše organizacije ponovno
na sodelovanje. Na to vabilo je odgo-
vorila Strokovna komisija takole:

Na Vaše ponovno vabilo na enotno
akcijo proti socialni reakciji Vam spo-
ročamo, da nam vkljub Vašim poja-
nilom svojega v zadnjem pismu obraz-
loženega stališča ni mogoče spremeniti
in da odklanjamo sodelovanje pri ak-
ciji, kakor jo projektirate.

Vaše ponovno pojasnilo nam le po-
trjuje, kako pravilno je to naše stali-
šče. V ilustracijo si dovoljujemo opo-
zoriti le na sledeče: Vi poročate v zadnji
števi. Strok. borbe, ki nam jo pošil-
jate z motivacijo Vaše akcije na eni
strani, da je bil odklovan predsednik
društva strojevodjev, g. Pavel Dežman
z zlato medaljo za zasluge pri delu za
udušenje demonstracijske stavke želez-
ničarjev, ki jo je sklenil podoben akcijski
odbor, kakor ga sedaj predlagate,
— na drugi strani pa isto društvo v
akcijski odbor ponovno vabite, smatra-
joč očitno, da je njegov predsednik
za boj proti socialni reakciji še vedno
kvalificiran.

Nam se na žalost zdi, da taka vabila
ali niso resno, ali pa ne iskreno miš-
ljena. Naše organizacije s takimi ljudmi
ne morejo sodelovati na skupnih po-
svetovanjih in pri skupnih akcijah in
se tako dolgo podobnim vabilom ne
bodo odzvale, dokler skupne akcije ne
bodo postavljene na podlago razredne
zavesti in jasne smeri.

Železnice.

O društvu strojevodij.

Strokovna borba prinaša tole zani-
mivo tajno naredbo generalne direkcije
železnice:

Odlikovanja.

Naredba generalne direkcije drž.
žel. br. 138. 1923. Tajno.

Gospod minister saobračaja je z
odlokom št. 923 od 24. avgusta t. l. skle-
nil, da se odlikujejo povodom uspešne-
ga dela za udušenje štrajka na južnih
železnicah dne 3. in 4. avgusta t. l. sle-
deči uslužbenci in to

a) sa ordnom Sv. Save III. razreda:
(nek visok gospod, kojega imena si S.
E. ni upala izdati.)

b) sa ordnom Sv. Save V. stepna:
Kopf Ignat, kontrolor, Lesič Stje-
pan kontrolor, Stjepančič Anton, kon-
trolor, Mihatović Juraj, kontrolor; izpu-
ščena zopet dva. Salič Gjurjo, kontrolor.

c) sa zlatnom medaljuro:
Rosenberg Filip, Paić Milan, Debevc
Frnajo, Kremžar Karol, nadzirateljji
strojev, Dežman Pavel, instruk. stroje-
vodja, Tuma Josip, instrukcijski stroje-
vodja.

d) sa srebrnom medaljuro:
Fistrič Ljudevit, Klembas Karol,
Tasotti Ivan, Kremžar Karol, stroje-
vodja; Pišljar Franjo, pomožni stroje-
vodja; Marinšek Alojz, kurjač.

Gospod Pavle Dežman, ki je odli-
kovan s tem tajnim dekretom z zlato
kolajno zato, ker je padel obupanem
železničarjem v hrbet v trenutku, ko
so demonstrirali, da so lačni, je pred-
sednik nepolitičnega društva stroje-
vodjev.

Ta predsednik sedi tudi v krajev-
nem odboru radikalne stranke v Šiški.
Vsem poštenim železničarjem, ki so
se dali premotiti od gesla nepolitično-
sti, bodo te ugotovitve zadostovale.

Prispevek železničarske strokovne
organizacije v Avstriji so zvišali na
mesečno 10.000 kron. V našem denarju
znaša to po sedanjem valutnem raz-
merju 12 do 13 Din.

Jasno je, da je delo avstrijske želez-
ničarske organizacije, ki šteje deset-
tisoče organiziranih članov že radi ve-
likega števila ceneje, kakor pri nas.

Ta primera nam dovoljno pojasnju-
je, zakaj je bilo potrebno pri nas pri-
spevek povišati.

Pojasnjuje nam pa tudi, zakaj mo-
ramo postopati na celi črti varčno.

Včasih bo treba, da razumemo, kadar
najhuje kritiziramo ono znano resnico:
Arme Leute koehen mit Wasser!

Te resnice ne občutijo danes težko
samo železničarske žene, ampak tudi
njih organizacija in tudi redakcije njihovih
listov.

Situationsbericht.

Wie wir an anderer Stelle berich-
ten, ist der »unpolitische« Charakter
des »Društvo strojevodjev« klar erwie-
sen.

Der Vorsitzende dieses Vereines
Herr Paul Dežman, bekam eine golde-
ne Medaille für seine Verdienste im
Kampfe gegen die Eisenbahner anläs-
slich des letzten Demonstrationsstreikes.
Der betreffende Herr liess sich auch
in den Ausschuss der Lokalorganisation
der radikalen Partei in Ljubljana-Ši-
ska wählen. Diese Enthüllungen wer-
den allen Genossen, di sich dem Dru-
štvo strojevodjev im guten Glauben an-
geschlossen haben, wokli die Augen
öffnen. Daraus muss jeder die Konse-
quenzen ziehen, — wenn er nicht in
den Verdacht kommen will, hier mit-
schuldig zu sein und nach Auszeich-
nungen für Verdienste im Kampfe ge-
gen die Arbeiterschaft zu streben.

Wir haben schon das letztmal be-
tont, wie die österreichische Arbeiter-
schaft mit solchen Organisationen fertig
zu werden verstrebt. Der Grazer
Arbeiterwille brachte diesbezüglich ein-
nen interessanten Bericht, aus dem wir
wegen Mangel an Raum der uns zwingt
überall nur das Wesentliche zu beto-
nen, nur die Details zu bringen, die
sich unmittelbar auf unsere Verhält-
nisse beziehen.

Dem Wunsche einiger Genossen
entsprechend wird dieser Artikel voll-
inhaltlich in der Volksstimme veröf-
fentlicht werden.

Wir können nicht umhin, auf dieser
Stelle um Nachsicht zu bitten, wenn
wir, wie für die anderen Berufzweige,
auch für die Eisenbahner den Stoff in
kurzer und gedrängter Form behan-
deln müssen und daher nicht jedem
Wunsche in unserem Blatt nachkom-
men können. Trotzdem werden wir
nichts Wesentliches ausser Acht lassen.
Uns tut es leid, wenn den Wünschen
geschätzter Genossen nicht immer voll
entsprechen können. Wenn wir es ver-
suchen würden, — würden wir alle
nicht befriedigen können, — das Blatt
müsste aber dafür bedeutend schlech-
ter werden und selbst am Wesentlichen
vorübergehen.

Wir bitten trotz diesen Schwierig-
keiten um Mitarbeit.

Wir machen zum Schluss auf die-
ser Stelle noch auf die Studie über die
neue Dienstpragmatik aufmerksam, die
von einem Fachmann verfasst, den
Eisenbahnern ein Führer sein wird in
ihrem schweren Kampf für die Wieder-
erwerbung ihrer verlorenen Rechte.

Kemična stroka.

Osrednje društvo kem. del. in so-
rodnih strok na slovenskem ozemlju je
od letnega računsko zaključka raz-
vidno v 45. števi. »Delavca« to je od
31. marca do 31. oktobra sprejelo po-
tom mesečnih obračunov skupaj Din
66.133.3, od 31. oktobra dalje so obra-
čunale sledeče skupine kem. del.: Ma-
ribor za september Din 732.70; Hrast-
nik za september in oktober kem. tov.
Din 122.85; Sladki vrh za september
Din 1159.45; Ljubljana, tov. pap. vreč
za november Din 324.60; Mojstrana za
oktober Din 2295.45; Ljubljana, tov. za
kley za oktober Din 1239.25; Prevalje
za oktober Din 425.25; Ruše za oktober
Din 4846.50; Moste za oktober Din
2306.70; Vevče za septemb. Din 222.30;
Medvode za oktober Din 398.25; Slad-
ki vrh za oktober Din 1346.— Skupaj
od 31. marca do 30. novembra Din
81.632.63.

Tajništvo Osrednjega društva kem.
del. in sorodnih strok na slovenskem
ozemlju naznanja odborom podrejenih
podružnic, kakor tudi članstvu, da bo

izdalo z novim letom 1924. članske knjižice vsem članom, ki so člani nad 52 tednov ozir. eno leto. Člani pa, ki niso še dovršili 52 tednov karenčne dobe, ostanejo do 52 tednov članske izkaznice kakor dosedaj. Vsaka podružnica ozir. skupina, ki bode poklicana da odpošlje stare članske izkaznice, naj takoj odpošlje, da ne bode delo pri izdaji novih članskih knjižic zaostajalo.

Moste. Predsedstvo kem. del. Moste naznanja članstvu, da se vrši dne 3. januarja 1924 občni zbor podružnice in sicer ob 4. uri popoldne takoj po delu v prostorih g. Kovačiča, z dnevnim redom: poročilo predsedstva, zapisnikarja, blagajnika in nadzorstva — organizacija — volitev odbora in slučajnosti. Pozivlja se sodruge in sodružice, da se običnega zbora vsi do zadnjega udeležijo.

Hrastnik. Dne 9. decembra se je vršil tu strokovni članski sestanek podružnice kem. delavcev, kjer se je razvila zelo zanimiva debata. Na sestanku je poročal sodr. Leskošek iz Celja. — Pozivlja se vse ostale člane naše podružnice, kateri se tega sestanka niso udeležili, da se prihodnjega sestanka zagotovo in točno udeležijo. Če ne jih bo članstvo smatralo za duševne lenuhe v času, ko vihli družba kapitalistov svoj bič neustrahovano pa delavskih pleh. Torej na plan!

Zagorje. Sodrugom steklarjem! V naši podružnici steklarjev se je vršila dne 16. decembra širša odborova seja, z dnevnim redom: ustanovitev sekcije steklarjev za Slovenijo s svojim lastnim stavkovnim skladom v okvirju Upr. vodstva Osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju. V smislu dnevnega reda so se sprejeli važni sklepi kateri se bodo izvajali in izvedli s pomočjo centralnega vodstva osrednjega društva.

Prevalje. Dne 25. novembra t. l. se je vršil pri nas dobro obiskan strokovni shod papirniškega delavstva, kateremu je predsedoval prejšnji predsednik naše skupine sodr. Lepko. Na shodu je poročal sodr. Čeh iz Maribora, o pomenu čiste, razredne strokovne organizacije, razjasnil namen kapitalistične družbe, s katerim nameravajo proletariat ogoljufati pri bolniškem zavarovanju, osemurnem delavniku, za § 1154 b itd. Protestna resolucija proti poslabšanju zavarovanja in zaščite delavcev, se je prečitala in soglasno sprejela. Dalje je poročeval sodr. Zival vse sodruge in sodružice ozir. vse zavedne in dosedaj vstrajajoče v naši organizaciji, da naj se nikar ne razburjajo, če se kateri klerikalni bacek oglašajo za kakim vogaalom. Ker tem backom se gre edino le za čast in hvalo. Po izčrpanem dnevnem redu je bila in je želja, da nas

sodr. Čeh večkrat obišče, ter razjasni položaj in dolžnost delavstva. Enako, da se bodočih strokovnih shodov in sestankov istotako kot dosedaj marljivo udeležujemo. — Zaupaik.

Objave.

Posredovanje dela.

V DELO SE SPREJEMO:

Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 1 autogenični varilec, 2 elektromonterja, 1 mehanik za pisalne stroje, 1 žagar, 1 medelni mizar, 1 predilniški predelavec, 1 predilniški mojster, 1 kovotiskar, 15 čevljarjev, 1 sodavičar, 5 tesarjev, 1 dimnikar, 1 majar, ki je izurjen v živinoreji, 1 sirar, 13 vajencev, 1 kuharica, 1 sobarica, 2 služkinje, 1 šteparica.

Pri Državni borzi dela v Mariboru: 60 hlapcev, 2 delci, 14 viničarjev, majarjev, 4 drvarске družine, 1 železostugar, 1 železolar, 2 urarja, 1 lesni strugar, 3 žagarji, 1 gaterist, 1 obratovodja tovarne usnja, 1 tkalec za tkanje sukna, 1 pek, 1 brivec, 2 slikarja, 1 trgovski pomočnik, 1 pisar, 22 vajencev, 1 frizerka-manikerka, 2 natakariče, 1 dojilja, 2 varuške, 5 sobarice, 19 služkinj, 17 kuharic, 2 gospodinje, 2 kontoristinje, 1 vajenka za v mlekarstvo itd.

Pri Državni borzi dela v Ptujju: 21 poljed. delavcev, viničarjev, 6 rudarjev, 1 vrtnar, 1 lončar, 4 mizarji, 1 kolar, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 krojač, 3 dninarji, 3 hišni hlapci, 4 kuharice, 1 gospodinja, 3 sobarice, 6 služkinj, 13 vajencev itd.

Podpisani se prav lepo zahvaljujem vsem sodrugom darovalcem, ki so mi v moji bolezni priskočili na pomoč, ter posebno Oblak Fr., ki mi je nabral svoto 400.— Din, kar mi je bila izdatna pomoč. Sodruga zahvala še enkrat vsem darovalcem. — Alojz Romšak, rudar, Liboje.

Podpisani se najiskreje zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam kemične tovarne v Mostah, za darovano podporo v znesku 335.— Din za časa moje še trajajoče bolezni. — Frantar Anton.

Podpisana se vljudo zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam tovarne za kley, kakor tudi vsem g. mojstrom, ki so mi za časa moje bolezni podelili podporo v znesku Din 205.75 — Marija Verhunc.

Podpisani se najiskreje zahvaljujem vsem darovalcem topilnice Žerjav, ter rogov: Neuburger, Helena in Igerčevo za nabrano podporo v znesku Din 888.75, ki mi je bila v moji dolgotrajni bolezni prav izdatna pomoč. Istotako izrekam društvo »Svoboda« podružnice Črna za darovano svoto Din 50.— najprisrčnejšo zahvalo. — Frane Stern.

V razmerju med Francijo in Nemčijo je opažati vidno omiljenje. Francija je pod vplivom Anglije popustila, a Nemčija je v interesu države izjavila, da je pripravljena v načelu privoliti vzpostavitev vojaške kontrole, ki jo je doslej z ozirom na razburjenost ljudstva odklanjala. Za obema pogajateljicema stoji seveda še Anglija, ki se boji za svoj prestiž v zasedenih krajih Nemčije. Amerika je, kakor smo zadnjič omenili, v tem vprašanju desinteresirana.

Vprašanje priznanja sovjetske Rusije stopa zopet v ospredje. Anglija ima z Rusijo že čisto prijateljske stike, ker ne prihaja več toliko v kombinacijo zveza med Rusijo in Nemčijo. Italija si že dobro leto dni prizadeva sklopiti z Rusijo vsaj gospodarske zveze. Zadnje čase pa dela italijanski ministrski predsednik Mussolini v vsi silo na to, da se Italija in Rusija čim bolj zblížata. Ako se to Mussoliniju posreči, bi odfrčala Španija, ki je navzlic svojemu pompu hudo beraška in neboljerna država. Te dni se pa začno pogajanja med Rusijo in Romunijo. Obe državi sta v sporu radi Besarabije. Sovjetska vlada je baje pripravljena sprejeti predloge romunske vlade. Konferenca se vrši na Dunaju.

Bratski državi Češkoslovaška in Poljska sta si bili hudo v laseh radi ozemlja, ki se zove Javorina. Od razsula Avstro-Ogrske pa do danes se je pletel ta spor in ogrožal mirne odnose med obema državama. Vprašanje je bilo predloženo svetu zveze narodov, ki je te dni prisodila Javorino Češkoslovaški. V korist Poljske se bodo izvršile nekatere obsejne korekture.

Na Grškem se izpreminja vladni režim. Pri zadnjih parlamentarnih volitvah so si priborili pristaši bivšega ministrskega predsednika Venizelosa večino mandatov. S tem je znatno ojačeno stališče republikancev na Grškem. — Obenem je prišlo do zelo napetega stanja med Grško in Albanijo. Albanija v splošnem pomenja stalno ogrožanje miru v Južni Evropi. Pričakovati je, da bo Grška pod novim režimom odločno nastopila proti tolovajski politiki Albanije, ki jo kot nezakonsko dete redi in vzgaja Italija.

Narodna skupščina je pred Božičem začasno umrla, in sicer na posledicah močnega poroda proračunskih dvanajstin. Pričakovali smo zdravo dete definitivni proračun, majka narodna skupščina pa nam je zvrгла kretenski stvor, ki se nazivlje proračunske dvanajstine in ki jim je osojeno življenje za tri mesece.

Drugače politično življenje počiva, kakor se spodobi za božični čas.

Razno.

Delavski koledar 1924.

ki ga je izdala Strokovna komisija zanje med delavstvom obilo priznanja. Mnoge organizacije so prvo pošiljatev že razprodale in so ga že ponovno naročile. Naročila se tako množe, da knjigovoznica komaj sproti izvršuje naročila. Zato naj zaupniki potrpe, če se kaka pošiljatev par dni zavleče.

Nova naročila se še vedno sprejemajo, vendar opozarjamo, da bo koledar, če bo šlo z naročili tako naprej, kmalu razprodan. Cena koledarju je v platno vezan 14 Din in polplatno 12 Din.

— Edison za 4 urni delavnik. Znameniti ameriški iznajditelj Edison, je potrdil pred kratkim, kar so drugi že prej trdili, da omogoča industrijski napredek dalekosežno skrajšanje delovnega časa.

On je rekel med drugim:

Prišel bo čas, ko bodo vpeljani avtomatični stroji v tej izmeri, da ne bo treba delati več, nego po 4 ure na dan. Mnogi mislijo, da bi to ne bilo dobro. Povprečni človek v splošnem ne ljubi brezposelnosti. Starim ljudem bo to zelo prav prišlo. Ko bomo enkrat tako daleč, starim ljudem ne bo treba delati. Delali bodo samo mlajši in bodo lahko vzdrževali celo rodbino.

Tako govori Edison. Naši industrijci pa se z osemurnim delavstvom ne morejo spoprijazniti.

ISKRE.

Največjega pomilovanja vreden je tisti človeški stvor, ki poklekne. Klečati pred malikom ali živim človekom in skloniti glavo k tlom ni le znamenje telesnega in duševnega hlapčevstva, tlačanstva in suženjstva, temveč je absolutna odpoved vsake dostojnosti in lastne volje. Kdor kleči pred drugimi ali kjerkoli, pokaže, da nima stopal in ne hrbtenice; pokaže, da ni svoboden niti v mišljenju, in da živi le od milosti drugih. Ljudstva, ki so bila na kolenih, so umrla, oziroma umirajo. To je naravno. Ljudstvo in posameznik, ki negira in ponižuje samega sebe, se ne more ohraniti.

7 tmenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Frane Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin

Čevlji domačih tvarjen Peter Kozina & Ko z znamke »Pekoc« so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Proda se izvrsten vrtalni stroj

(Bohrmaschine) s dobrimi ležišči (Kugellager). Kje in po kaki ceni, se izve v upravi »Delavca« (Strokovna komisija) Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/II.

Delavskim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijsko,
ki je najboljška kavina primes.

20.—24. dec.

Izredni holandski umetniški film

„Otroci bede“

Kriminalna drama v 5 dejanjih po romanu „Njen veliki dan“ od D. van der Veen-a.

KINO MATICA

Kino „Ljubljanski dvor“.

Tragedija ljubavi

I. del: Svat in polsvet
od 18.—20. dec.

II. del: Andre Rabatin
od 21.—23. dec.

Dama v sivem

II. del od 20.—23. dec.

Prednaznanilo: Chaplinova
nenavadna pustolovina.

KINO TIVOLI

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 17. decembra 1923.

Bliža se nam Božič. Ob takih časih postane človeku srce mehko, in celo narodni gospodarji računajo s tem razpoloženjem. Politika te čase navadno počiva. Ministri in poslanci se razkrope po svojih domovih in političnih pristažališčih oz. pribežališčih.

Božič, pravijo, da je praznik miru in sprave. Pa že dolgo ni bil, ali pa sploh ni bil — — —

Kaj je bil dan, ko so v davnih časih rimski imperatorji morili judovsko deco, praznik miru in sprave?

Kaj so bili dnevi, ko so rimski papeži vsa omur, ki je spregledal njih zločinstva, temelječa na nedolžnem rojstvu Jezusa Kristusa, dnevi miru in sprave? O tem sploh več ne govorimo, ker poznamo resnico.

Vsa poznejša zgodovina srednjega in novega veka nam priča, da smo imeli proklete malo praznikov miru in sprave. Boji med verskimi naziranjmi in narodnostnimi nasprotstvi so v prvem času označevali razvoj človeštva tega bednega planeta, ki se zove zemlja. Ko se je človeštvo zavedlo svojih pravic, ki so mu šle po človečanstvu, se je pravec kulture in politike obrnil v drugo smer. Individualnost enega človeka se je raztopila kot ljubezen velikega človeštva in se cepila v srca vseh ljubečih, čutečih in mislečih ljudi. V tem imenu bi hoteli praznovati letošnji Božič.

Sedaj pa v realno življenje! Revolucija v Mehiki se navzlic klicom nebeških angelov po miru nemoteno in vedno bolj srdito nadaljuje ter razvija. Danes zmagujejo vladne čete, jutri uporniške. Prihajajo povsem nasprotujoča si poročila; zato v Evropi ne vemo, kaj se pravzaprav godi v Mehiki in kaj se sploh izcimi iz vse te zmešnjave.

Dobri bog je medtem poslal hudo kazen Srednji Ameriki. Udaril jo je s potresom, ki sicer ni tako strašen kot je bil na Japonskem, vendar pa je tudi tu uničenih par mest, ki so vsa večja od Ljubljane. Ker so praktični Američani na vse slučaje pripravljene, je razmeroma malo človeških žrtev.

Na Angleškem je prvi slučaj v vsej politični zgodovini te države, da je vlada pri parlamentarnih volitvah pogrrela. Dosedanji ministrski predsednik je zakrivil ta poraz deloma vsled svoje neuvidevnosti, deloma pa gre poraz na rovaš sedaj obstoječim razmeram v Angliji. Razveseljivo je, da ima od vsega tega korist Delavska stranka, ki si je znatno utrdila svoje stališče, s katerega bo, kakor vse kaže, vodila notranjo angleško politiko. Položaj so takoj razumeli liberalci, ki jih vodi Lloyd George, in se približali Delavski stranki. — Edina možna vlada na Angleškem je sedaj koalicija Delavske stranke in liberalcev, do katere pride skoro gotovo.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.